אין פלאַנטער פון לעבן . . .

פון מ. ס.

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם מאָדערנעם אידישן לעבן אין אמעריקע

(פאָרזעצונג)

נע־זגד

ווי לאַנג אין ער אזוי געבלאַנדזשעט אויפן ברייטן, גלאַטן אספאַלט וועג? ער האָט ניט געוואוסט. צייט און שטונדן האָבן פאַרלאָפן פאַר אים יעדען ווערט.

ער איז געגאַנגען מיט דעם קאָפּ געבויגן און מיט א פינסטערן בליק געקוקט אַרונטער צו זיינע איינענע פיס. וואוהין טראָגן זיי אים, די פיס זיינע? וואו וועלן זיי אים ברענגען?

ס'איז שוין געווען גרויסער, ליכטיקער טאָג, די זון האָט זיך געריסן פון אונטער גרויע וואָלקנס. צומאָל איז איר געלונגען צו באַווייזן איר ליכטיקן פנים און וואַרפן א גאָלדענעם שיין אויף דעם שטילן וועג און אויף דעם איינזאַמען וואַנדערער. אָבער דאָס האָט אָנגעהאַלטן בלויז אַן אויגנבליק. די וואָלקנס זיינען געווען צו שווער און צו געדיכט אַז די זון זאָל־זיי קאָנען בייקומען. איז זי ווידער פאַרשוואונדן, ווי דער באַהאַלטן איר ליכטיק פנים אויב סתר א גרויען נעפּל.

דער וועג האָט זיך אָפּגעטריקנט און פון צווישן די ביימער האָט זיך געטראָגן א וואַרעמע פייכטקייט. מאַשי־

NEW PALACE THEATRE
היינט ווערט געוויזן
מאַרלין דייטשריך און
וויקטאָר מעקלאַגלין אין
"דיסהאָנאָרד"

אין פעלעס טעאַטער

"דיסהאָנאָרד" — אַן אויסערגעוויינלעך שפּאַנענדער בילד — א דראַמאַטישע געשיכטע פול מיט איבערלעבונגען און טראַגישע סצענען, ווערט היינט געוויזן אין פעלעס טעאַטער. די באַריטמע מוזיק סטאַרט, וויקטאָר מעקלאַגלין און מאַרלין דייטריך שפּילן די הויפּט ראָלן.

עס ווערט אויך געוויזן אַן אמוזירנדיקע קאָמעדיע, נייעס און קורצע אויסגאַבן פון דאָס וועלט און הערט די דאָזיקע פיינע בילדער אין דעם שיינעם, לופטיקן פעלעס טעאַטער.

פרייטאָג, יולי 24-טן

וועט זיך אָנפאַנגען דרוקן אין
"דאָס אידישע וואָרט"

א נייער ראָמאַן

אונטערן נאָמען

"דעם רב'ס טאָכטער"

אַן אויסערגעוויינלעך אינטערעסאַנטער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן פון מיטלאַלטער

לייענט די ערשטע פאָרזעצונג

פרייטאָג, יולי 24-טן

נען האָבן זיך געטראָגן מיט מורא'דיקער שנעלקייט, לייסנדיק אַראָפּ און אַרויף, אהין און אהער. דער אַרימער וואַנדערער האָט זיך אַלע מאָל געמוזט אַפּרוקן אויף דער זייט פונ'ם וועג, כדי ניט געטראָפן צו ווערן פון די מאַשינען.

אינסטינקטיוו האָט ער דאָס געטאָן, כמעט אָן זיין איינגענעם געדאַנק און וויסן. ס'איז אים געווען אַלגאַיינס, יאָ, לעבן אַדער ניט לעבן. צעריבן ווערן אונטער די רעדער פון א מאַשין, אָדער אומקומען פון דער האַנט פון א שיינער פרוי, וואָס איז דער חילוק? וואָס איז דער אונטערשייד? סיי ווי איז ער שוין ניט ער, און זיין לעבן איז שוין מער קיין לעבן ניט. עס האָט שוין קיין ווערט ניט, ניט פאַר אים. און ניט פאַר די אַנדערע. פאַר וועלכע און מיט וועלכע ער האָט ביי איצט געלעבט.

וואו זאָל ער גיין? וואו זאָל ער זיך ווענדן? וואָס זאָל ער אָנהויבן טאָן? זאָל ער לויפן, זאָל ער שרייען? זאָל ער קלאָגן, זאָל ער ווייזען, זאָל ער מאַנען, זאָל ער פאַדערן? ער ווייסט, אַז דאָס אַלץ איז אומזיסט. די וואָס האָבן אים באַרויבט וועלן שוין ווייסן ווי זיך אויסצואַהאַלטן. ער איז ביי זיי ניכער ניט דער ערשטער קרבן. ער וועט קומען צו דער פאָליצײ, וועט מען אויסהערן, פאָרשרייבן, פאַרציכענען, אַן מען וועט אים הייסן גיין. אין מיט דעם וועט זיך ענדיקן. מיט דעם וועט אַלץ פאַרגעסן ווערן.

אַן ווי אַז מען וועט אים נאָר ניט גלויבן? אַן ווי אַז אין דער פאָליצײ וועט מען אים אַרעסטירן אַלס שווינדלער און פאַרלומדער? אַן ווי אַז מען וועט אים נאָר שיקן אהיים, קיין פילאַדעלפיע, אַן שטעלן אים דאָרט פנים אל פנים מיט זיין באַלעבאָס, מיט מר. וואָלף נאַרבער? ניין, ניין, ניין! נאָר דאָס ניט!.. ער דערמאָנט זיך פילאַדעלפיע, זיין ווייב, זיינע קינ־דער... ניין, ניין... נאָר ניט זיי... פאַר זייערע אויגן טאָר ער ניט קומען... פאַר זיי טאָר ער זיך ניט ווייזן... זיי דאַרפן אים מער ניט זעען, פאַר זיי דאַרף ער זיין טויט, געשטאָרבן...

פון א זייטיקן, שטאָלן וועג איז אַרויסגעפאָרן א הויכער, גרינער פאַר־מער־וואַגן, געשפּאַנט מיט צוויי גרויסע, בריינע פערד. אויף דער הויכער קלע־ניע איז געזעסן דער פאַרמער, אַן עלי־טערער מענש, איינגעהילט אין אַן אַלט־מאָדישן אָפּגעטראָגענעם מאַנטל, מיט א לילקע צווישן די צייַן. אין מיט א בייטש אין דער האַנט.

— גוד מאָרגנס, סרעדזשעט! — האָט דער פאַרמער אים גוטמוטיק באַ־גריסט, אַרויסגעמעמערנדיק די לילקע פון מויל. ער האָט דערביי א שפּיי געטאָן מיט'ן נאַצן כח, טרעפנדיק אויף דער צווייטער זייט פון וועג.

לעוו קריידער האָט זיך פאַרוואונ־דערט אַרומגעקוקט: ווי, אים מיינט מען עס? אים זאָגט מען עס "גוטמאָר־נינג?" מאָרגן, אַזוי־פיל מאַשינען זיי־נען פאַרבייגעלאָפן פאַרבײַ אים, האָבן אים געוויזעלט אין די אויערן, געשטונ־קען אין דער נאָז און קיינער פון די מענשן האָט אפילו אַן א זייט ניט א קוק געטאָן... און דער דאָ, דער פאַר־מער... — גודמאָרגנינג...

— גודמאָרגנינג, — האָט קריידער זיך געענטפערט. אַלץ ניט קומענדיק צו זיך פון זיין ערשטער איבערראַשונג. הייסט עס, אַז אויף זיין שטערן איז קיין זאַך ניט אַנגעשריבן... קיין זאַך ניט אויסגעריצט... הייסט עס, מענשן ערקענען אויף אים דערווייל קיין זאַך ניט...

ס'איז אים מיט אמאָל אַזוי ווי ליכ־טיק געוואָרן אין די אויגן. ער האָט זיך דערפריים מיטן קול, וואָס האָט נע־רעטן צו אים, אַזוי ווי דאָס וואָלט געווען דאָס אַרמער, אַזוי ווי דאָס וואָלט גע־וועזן דאָס ערשטע מענשלאַכע קול וואָס ער האָט געהערט אין זיין לעבן. ער האָט זיך דערפריים מיט דעם דאָזיקן קול, אַזוי ווי דאָס וואָלט געווען דער ערשטער מענש וואָס ער האָט טאַקע־נאָכדעם ווי ער האָט יאָרן לאַנג גע־וואַנדערט ערגעץ אין א מדבר, א. וואָס פאַר א וואַרעמער מענש... וואָס פאַר א גוטער מענש... וואָס פאַר א ליבער מענש...

— אין ווי גייט מען עס, פרעמדער? ווייס צו גיין? אַשער דיך אונטערפירן אביסל?

ווי גוט ס'איז אים געווען צו הערן זיין קול אַזוי ווי זיין איינענער ברר־דער וואָלט צו. אים דורך דעם פאַר־מערס קול אַרויסגערעדט. יאָ, ער איז אויסהעז. פאַרשרייבן, פאַרציכענען, אַן מען וועט אים הייסן גיין. אין מיט דעם וועט זיך ענדיקן. מיט דעם וועט אַלץ פאַרגעסן ווערן.

אַן ווי אַז מען וועט אים נאָר ניט גלויבן? אַן ווי אַז אין דער פאָליצײ וועט מען אים אַרעסטירן אַלס שווינ־דלער און פאַרלומדער? אַן ווי אַז מען וועט אים נאָר שיקן אהיים, קיין פילאַדעלפיע, אַן שטעלן אים דאָרט פנים אל פנים מיט זיין באַלעבאָס, מיט מר. וואָלף נאַרבער? ניין, ניין, ניין! נאָר דאָס ניט!.. ער דערמאָנט זיך פילאַדעלפיע, זיין ווייב, זיינע קינ־דער... ניין, ניין... נאָר ניט זיי... פאַר זייערע אויגן טאָר ער ניט קומען... פאַר זיי טאָר ער זיך ניט ווייזן... זיי דאַרפן אים מער ניט זעען, פאַר זיי דאַרף ער זיין טויט, געשטאָרבן...

פון א זייטיקן, שמאָלן וועג איז אַרויסגעפאָרן א הויכער, גרינער פאַר־מער־וואָגן, געשפּאַנט מיט צוויי גרויסע, בריינע פערד. אויף דער הויכער קלע־ניע איז געזעסן דער פאַרמער, אַן עלי־

(ווייטערעס קומט)

"מיר האָבן צופיל פּראַטעסטירט קעגן ענגלאַנד", דערקלערט דר. גאָלדפלאַם אויף זיצונג פון אגענט.

באַזעל, יולי 19 (איטא). — מיט א שאַרפער פאַרטיידיקונג פון ענגלאַנד און מיט אַן אָנגריף קעגן דעם פאַרשטאָרבע־נעם אַמעריקאַנער פּרעזידענט, ווילסאָן, איז אַרויסגעקומען דער ניט־צייטנסטער שער מיטגליד פון דער אידישער אגענ־טור, דר. שמואל גאָלדפלאַם פון וואַר־שע, אין א רעדע, וואָס ער האָט גע־האַלטן ביי א זיצונג פון אידישן אגענ־טור ראַט.

"די אידן האָבן צו שטאַרק פּראָטעס־טירט קעגן ענגלאַנד", האָט דר. גאָלד־פלאַם דערקלערט, אַנווייזנדיק, אַז "בעת פּרעזידענט ווילסאָן איז געווען אין דער מאַכט אין אַמעריקע, האָבן מיר אַלע אַרויסגעקוקט אויף א צייכן אָדער אויף א וואָרט פון ווילסאָנען צו גונסטן די אידישע אינטערעסן. אָבער מיר האָבן קיינמאָל ניט געהערט אַזאַ וואָרט, ניט קוקלדיק אויף דעם וואָס פּרעזידענט ווילסאָן איז געווען דער פאַטער פון דער פעלקער ליגע, און דער באַשיצער פון די אינטערעסן פון די קליינע נאַציעס.

"קיין שום רעגירונג קען ניט בעסער באַשיצן די אידישע אינטערעסן ווי ענ־לאַנד. איך האַלט, אַז דער מאַקדאָנאַל־בריוו איז דער גרעסטער דערפאָלג פאַר דר. וויצמאַנען. דר. וויצמאַן איז א שטאַטסמאַן, וועלכער טראַכט שטענדיק פיל געטרונקען... גייט אים נאָך איצט אויף דער שלעכטער ריח פון ווין... און פאַרוואָס רופט ער אים אַלטער, פאַרוואָס? האָט ער זיך אַזוי־פיל פאַר־ענדערט פון נעכטן ביינאַכט? איז ער מיט אַזוי־פיל עלטער געוואָרן?

דער וואַגען שלעפּט זיך ווייטער, לאַנגזאַם, טריט ביי טריט. דער פאַר־מער אייל טזיך ניט. דער טאָג איז נאָך גרויס און דער וועג — ווייט. אַם פאַר־קידעוועט ער זיך אויף א זייטיקן וועג דאָ איז ווייך, בלאָטיק, ליימיק, דער וואַגען שאַקלט זיך, הוידעט זיך. די דער־דער קריכן ווידער אַרויס, גלייכן זיך אויס און די פערד ציען ווייטער, ווייי־טער. פאַרכס ביי דער זייט פון וועג, קלייזע, ווייסע, הילצערנע שטיבעלאַך, וואָס קוקן אויס ווי פאַרשלאָפן, פאַר־חלומט'ן, אין מיטן דער זעלט. א מאַשין לופט דורך פון אַנטקעגן, וואַרבט זיך מודא'דיק אויף דעם גריבערדיקן וועג, פאַרשפּריצט דעם פאַרמערשן וואַגן מיט בלאָטע.

— די מאַשינען, דער שוואַרצער יאָר־זאָל זיי נעמען! — שרייט אויס דער פאַרמער און גיט א ווייטן שפּיי. און ער דערציילט פון אַן עקסידענט וואָס האָט ערשט ביינאַכט פּאַסירט. אינגאַנ־צען עטלאַכע מייל פון דאָנען. ביי א רעזיראַוט קראָסינג.

צו פאַרקויפן :-: FOR SALE

גראָסעריי און קאָנפעקשאָנערי, איינע פון די בעסטע סטאָרס אין שטאָט, סיילס איבער $1.600 א חודש, סטאָק פיקסטשורס און בריק בילדינג מיט 2 מאָדערנע סוויטס צו פאַרקויפן. א זי־כערער פּלאַץ צו מאַכן א לעבן און שפּאָרן געלט.

נאַרט־ענד, איינע פון די עלטסטע און בעסטע סטאָרס, מיט פאַרקויפט ווערן. סטאָק און פיקסטשורס $1.600, רענט מיט סוויט $50. דאָס וועט שנעל פאַרקויפט ווערן.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

S S S